

Katowice 15. 10. 2021 r.

OCENA

rozprawy doktorskiej Pani magister Joanny Pomorskiej-Grochowskiej

pt. „Rewizja plemienia Cryptonychini Weise, 1911 Obszaru Etiopskiego (Coleoptera:

Chrysomelidae: Cassidinae)

Przedstawiona mi do oceny rozprawa jest klasycznym opracowaniem taksonomicznym i dotyczy chrząszczy z plemienia Cryptonychini Obszaru Etiopskiego. W ostatnich latach obserwujemy (co stwierdzam z przykrością) coraz mniejsze zainteresowanie taksonomią zoologiczną. Wynika to m.in. ze współczesnych trendów w nauce premiujących dorobek publikowany szybko, w wysoko punktowanych czasopismach. Publikacje taksonomiczne, a szczególnie te o charakterze rewizyjnym, wymagają żmudnej i bardzo czasochłonnej pracy, dotarcia m.in. do materiałów typowych, które często są rozproszone w placówkach naukowych całego świata. Część z nich jest uszkodzonych, inne po prostu uległy zniszczeniu. Wiele gatunków jest opisanych na podstawie pojedynczych osobników, które nie pozwalają na określenie zmienności czy dymorfizmu płciowego. Spadek zainteresowania taksonomią odbija się oczywiście negatywnie na całokształcie nauk biologicznych, bowiem podstawą wszelkich studiów (genetycznych, biochemicznych, zoogeograficznych czy fizjologicznych) jest poprawne oznaczenie obiektu badań.

Przedstawiona do oceny rozprawa doktorska Pani magister Joanny Pomorskiej-Grochowskiej jest rewizją taksonomiczną, z punktu widzenia systematyki, najbardziej potrzebnym i oczekiwanym opracowaniem naukowym, będącym m.in. podstawą do wszelkich przyszłych rozważań filogenetycznych. Praca liczy 135 numerowanych stron maszynopisu w tym 27 mapek pokazujących rozmieszczenie poszczególnych gatunków, 186 rycin przedstawiających wybrane fragmenty budowy morfologicznej badanych chrząszczy włącznie ze szczegółami struktur męskich i żeńskich narządów kopulacyjnych. W pracy Pani magister Joanna Pomorska-Grochowska zamieściła też 54 skany

etykiet okazów z serii typowych oraz Abstract w języku angielskim. Praca jest napisana w układzie klasycznym dla tego typu opracowań i zawiera następujące części: tytuł, podziękowania, spis treści, wstęp wraz z celem pracy, materiał i metody, pozycja systematyczna plemienia *Cryptonychini* Weise, 1911, historia badań nad afrykańskimi rodzajami plemienia, budowa morfologiczna i biologia, część systematyczna, dyskusja, podsumowanie, piśmiennictwo, tablice, mapy, skany etykiet, abstract. Praca napisana jest poprawnym językiem, wszystkie jej części są dobrze przemyślane, tytuł jest zwięzły, oddaje zawartość pracy. Zdjęcia i rysunki są wykonane starannie. We wstępie Autorka przedstawia krótko pozycję systematyczną *Cryptonychini*, ich ogólną charakterystykę, cel pracy oraz powody, dla których zdecydowała się na realizację badań i rewizję plemienia. W rozdziale „Materiał i metody” podaje wykaz 18 kolekcji, z Europy i Republiki Południowej Afryki, z których wypożyczony był materiał do badań, przedstawia metody preparowania samiczych i samczych narządów genitalnych oraz opis wykorzystanego sprzętu. Łącznie Doktorantka przebadła 1550 okazów należących do afrykańskich przedstawicieli *Cryptonychini*. W kolejnym rozdziale Doktorantka podaje pozycję systematyczną plemienia w nadrodzinie *Chryspmeloidae*. Następna część pracy - „Historia badań nad afrykańskimi rodzajami plemienia *Cryptonychini* Weise, 1911” jest dość obszernym przedstawieniem historii opisu taksonów przez kolejnych badaczy tej grupy chrząszczy. W kolejnym rozdziale Autorka przedstawia szczegóły budowy morfologicznej badanych owadów, zamieszczając rysunki i zdjęcia skaningowe wybranych struktur, w tym także elementów układu rozrodczego samców i samic. Bardzo skąpe są dane na temat bionomii afrykańskich przedstawicieli plemienia *Cryptonychini*, dlatego też ten fragment rozdziału jest bardzo krótki.

Najobszerniejszą część pracy stanowi rozdział poświęcony systematyce rewidowanego plemienia. Na początku rozdziału Autorka zamieściła klucz do oznaczania afrykańskich rodzajów *Cryptonychini*. Przy opisie rodzajów podano ich synonimy, diagnozy oraz klucze do oznaczania gatunków. Opis gatunków jest klasyczny dla opracowań o charakterze rewizji taksonomicznych. Po nazwie gatunkowej i nazwisku autora nazwy podano wykaz synonimów i kombinacji nazw przedstawiono badany materiał typowy oraz inny badany materiał. Następnie Doktorantka zamieszczała diagnozę i szczegółowy opis taksonu. W przypadku nowych dla nauki gatunków przed diagnozą zamieszczano etymologię nadanej nazwy. Kolejnymi krótkimi rozdziałami są dyskusja oraz podsumowanie. W pierwszym z wymienionych Autorka omawia wyniki badań. Bardzo krótki rozdział - Podsumowanie w sposób bardzo suchy streszcza uzyskane osiągnięcia. Wykaz piśmiennictwa obejmuje 80 pozycji.

W wyniku przeprowadzonej rewizji plemienia *Cryptonychini* Pani magister Joanna Pommorska-Grrchowska dokonała znaczących zmian w taksonomii tej grupy. Do najważniejszych osiągnięć pracy zaliczam:

1. przedstawienie diagnozy i opisów dla 27 gatunków,
2. ustanowienie nowego rodzaju *Microcryptonychus*,
3. opisanie pięciu nowych dla wiedzy gatunków,
4. podniesienie do rangi rodzajów podrodzajów *Cochlerocryptonychus* oraz *Paracryptonychus*,
5. uznanie za synonimy 11 nazw gatunkowych oraz 3 podgatunkowych,
6. zamieszczenie kluczy do oznaczania rodzajów plemienia *Cryptonychini* oraz kluczy do oznaczania gatunków poszczególnych rodzajów.

Uwagi

1. W spisie treści (str. 3), w rozdziale Historia badań...brakuje nazwy plemienia, podany jest tylko autor - Weise, 1911.
2. W spisie treści (str. 4) jest zamieszczony rozdział „Streszczenie”, a na końcu pracy jest Abstract. To jednak nie to samo.
3. Cytowana we wstępie praca Staines 2002 nie figuruje w wykazie piśmiennictwa gdzie jest jedynie Staines 2004 i 2015.
4. Przedstawiając cel pracy Autorka pisze, że było nim sporządzenie rewizji taksonomicznej *Cryptonychini* Obszaru Etiopskiego z wyłączeniem Madagaskaru. Jako czytelnik chciałbym wiedzieć nie tyle dlaczego pominięto tą wyspę, ale czy występują tam przedstawiciele plemienia, jeżeli tak czy jest to fauna zbliżona do afrykańskiej czy też zupełnie odrębna.
5. Moim zdaniem rozdział „Pozycja systematyczna plemienia *Cryptonychini*...” można włączyć do części systematycznej.
6. Bardzo nieczytelny jest dla mnie sposób cytowania przedstawiony w rozdziale Historia badań...Zamiast pisać np. „W 1858 roku Joseph Balay (1858) opisał...” można napisać „Joseph Balay (1858) opisał...”. Cytowana praca Weise 1911d (str. 15, 17) nie jest zamieszczona w piśmiennictwie, gdzie jest tylko 1911abc. Na str. 16 Autorka pisze „W 1910 roku Weise opublikował krótka notatkę...”. Cytowana w piśmiennictwie praca liczy

- ponad 100 stron. Nie ma w piśmiennictwie Gyllenhal, 1817 str. 14, Weise 1913 str. 17 oraz Maulik 1930 str. 17.
7. W zamieszczonym na początku części systematycznej kluczu do oznaczania rodzajów podano rodzaj *Microcryptonychellus*, a w dalszej części rozdziału jest rodzaj *Microcryptonychus*. Nazwy gatunku *Microcryptonychellus breviceps* Autorka używa też wcześniej na str. 22, 24 i 25. Dobrze gdyby Doktorantka podała w kluczu autorów nazw rodzajowych oraz gen. nov. przy nowo opisanym.
  8. Diagnoza przedstawiona przy poszczególnych rodzajach jest raczej krótkim opisem, a nie właściwą diagnozą
  9. Cytowana przy rodzaju *Cryptonychus* i gatunku *C. porrectus* praca (Gyllenhal, 1817) (str. 45, 76) nie jest zamieszczona w wykazie piśmiennictwa, cytowana praca (Pic 1924) (str. 59) nie jest podane a czy b, str. 66, (Weise, 1913) – brak w wykazie piśmiennictwa, str. 68 Uhmman, 1958 nie jest podane a czy b. Na str. 85 przy nazwie *Cryptonychus bipunctatus* var. *subnotata* jest Pic, 124: 28, rozumiem że ma być 1924 ale a czy b
  10. Proponuję by rozdziały Dyskusja i Podsumowanie połączyć i nazwać „Podsumowanie i omówienie wyników”. W Dyskusji (str. 98) jest cytowana publikacja (Weise 1909), której brak jest w wykazie piśmiennictwa. Autorka pisze o uznaniu podgatunków za synonimy (str. 98). Powinno być - uznanie nazw podgatunkowych za synonimy.
  11. Wiele prac cytowanych w tekście nie znalazło się w wykazie piśmiennictwa i odwrotnie. Te nie cytowane już wymieniłem, ale nie znalazłem też w pracy cytacji niektórych pozycji zamieszczonych w wykazie piśmiennictwa, np. Borowiec, Świętojańska 2018, Descarpentiers & Villiers 1960, Latreille 1802 czy Risbec 1950, a także kilku prac Uhmman np. 1931(32), 1955, 1957. Publikacja Kirby 1819 jest zamieszczona w wykazie piśmiennictwa przed publikacją Kirby 1818 a praca Kimoto S. 1999 znalazła się za Kraatz G. 1895.

Podsumowując stwierdzam, że wykazane usterki nie wpływają na merytoryczną wartość recenzowanej pracy, która oceniam wysoko. Chciałbym podkreślić duży i oryginalny wkład pracy Doktorantki oraz znajomość metod badawczych stosowanych w tego typu opracowaniach. Przedstawione przez Panią magister Joannę Pomorską-Grochowską wyniki znacząco poszerzają wiedzę z zakresu taksonomii chrząszczy i mam nadzieję, że (po usunięciu usterek) zostaną one opublikowane w języku angielskim w renomowanym czasopiśmie naukowym. Stwierdzam,

że przedstawiona do oceny rozprawa spełnia w pełni wszystkie wymogi stawiane rozprawom doktorskim, określone w Ustawie z dnia 14 marca 2003 roku o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. U. Nr 65, poz. 595) z późniejszymi zmianami z dnia 18 marca 2011 roku (Dz. U. Nr 84, poz. 455) w związku z art. 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku (Dz. U. poz. 1669). Wnioskuje do Wysokiej Rady Wydziału Nauk Biologicznych Uniwersytetu Wrocławskiego o dopuszczenie Pani magister Joannę Pomorską-Grochowską do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Prof. dr hab. Jacek Gorczyca